

การพิสูจน์ค่าเสียหายทางศีลธรรม

ความทั่วไป

เมื่อบุคคลใดก่อความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นโดยไม่มีความเจตนาที่จะกระทำ
ได้ ก็ย่อมเป็นการชอบธรรมที่จะต้องใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นและทำขวัญให้แก่
ผู้นั้น กฎหมายจึงบังคับว่าบุคคลนั้นจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย จะเห็น
ได้ว่าการใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นหาใช่เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ หากแต่
เป็นการ "ทำให้กลับสู่สถานะเดิมเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย" ^๑ ส่วนการจะกำหนดค่า
สินไหมทดแทนเพียงใดจึงจะเหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๘ วรรคแรกก็บัญญัติแล้วว่า "ให้ศาลวินิจฉัยตามควร
แก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด" ปัญหาต่อไปมีว่า สำหรับความเสียหาย
ทางศีลธรรมนั้น ใครจะเป็นผู้พิสูจน์ค่าสินไหมทดแทน และจะพิสูจน์ได้อย่างไร ซึ่ง
จะได้พิจารณาเป็นลำดับไป

(๑) ผู้พิสูจน์ค่าเสียหายทางศีลธรรม

ประมวลกฎหมายลักษณะหนี้สวิส มาตรา ๔๒ วรรคแรกบัญญัติว่า
"ผู้ใดเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหายผู้นั้นต้องสืบค่าเสียหาย"

ตามหลักกฎหมายดังกล่าวนี้ โจทก์ซึ่งเป็นผู้ฟ้องเรียกร้องให้จำเลยชด
ใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด ก็ย่อมจะต้องมีหน้าที่พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ค่าสินไหม

---

^๑ วารี วิชยานนท์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงสภา, ๒๕๑๕), หน้า ๒๐๘.

ทดแทนนั้นควร เป็นสักเท่าใด สำหรับกฎหมายไทยมิได้มีบทบัญญัติบ่งไว้ชัดเจน เช่น หลักกฎหมายของสวิส แต่ทว่าก็ถือหลักเดียวกันนี้เอง กล่าวคือ เมื่อคู่ความกล่าวอ้างขอเท็จจริงอย่างใด ที่ตนฟ้องหรือต่อสู้คดี ก็ต้องนำสืบขอเท็จจริงนั้น โดย แสดงพยานหลักฐานต่อศาล เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะรับฟังได้เพียงใด ^๒

การแสดงผลานหลักฐานต่อศาลนั้น เป็นการนำพยานหลักฐานมาสืบใน ประเด็นที่โต้เถียงกัน ^๓ แต่คู่ความมีสองฝ่าย ยอมรับนำสืบพร้อมกันไม่ได้ ต้องมี ฝ่ายใดนำสืบก่อนหลัง ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความ จึงให้ศาลระบุว่าให้ฝ่ายใด นำสืบก่อน คู่ความฝ่ายใดอ้างขอเท็จจริงใด อีกฝ่ายหนึ่งไม่รับ ฝ่ายอ้างต้องนำสืบ การฟ้องร้องคดีละเมิดเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายทางศีลธรรม หรือกรณี เรียก "ค่าเสียหายทางศีลธรรม" นั้น ก็เช่นกัน เมื่อโจทก์ กล่าวอ้างว่าจำเลย กระทำละเมิดเป็นเหตุให้โจทก์เสียหาย เช่น กรณีละเมิดเป็นเหตุให้โจทก์บาดเจ็บได้ รับความเจ็บปวดและทรมานอย่างสาหัส โจทก์จึงขอเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้ จากจำเลยเป็นเงินหนึ่งหมื่นบาท โจทก์จึงต้องมีหน้าที่พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าโจทก์ได้ รับความเสียหายจริงดังฟ้อง และค่าเสียหายทางศีลธรรมโจทก์ก็ควรจะได้รับเต็ม ตามฟ้อง ดังนั้นโดยหลักของกฎหมายไทยแล้ว โจทก์จะต้องเป็นฝ่ายมีหน้าที่นำสืบ ก่อนในประเด็นเรื่องค่าเสียหายเสมอ ตรงกับหลักกฎหมายสวิสที่ว่า "ผู้ใดเรียก ร้องให้ชดเชยค่าเสียหาย ผู้นั้นต้องสืบค่าเสียหาย" นั้นเอง

อย่างไรก็ดี แม้โจทก์จะมีใต้นำสืบถึงค่าเสียหายทางศีลธรรมว่าโจทก์ ควรจะใดสักเท่าใด ? เพราะเหตุใด ? ก็เป็นหน้าที่ของศาลที่จะเป็นผู้วินิจฉัย

^๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๘

^๓ พจน บุษปาคม, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์คดีละเมิด (กรุงเทพฯ : มิตรรากการพิมพ์, ๒๕๑๑), หน้า ๒๕๖.

ตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดว่า จำเลยพึงใช้ค่าเสียหายทาง
ศีลธรรมให้โจทก์เป็นเงินสักเท่าใด ดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๔๓๘ วรรคแรกนั้น แต่ก็มีข้อจำกัดจะกำหนดค่าเสียหายใดตามอำเภอใจ
ผู้พิพากษาจะต้องใช้ดุลพินิจ ๒ ประการคือ .

๑. ความเสียหายเกิดจากการกระทำนั้น ๆ หรือไม่
๒. ค่าเสียหายควรเป็นจำนวนสักเท่าใด

กรณีที่ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายให้ตามควรแก่พฤติการณ์
และความร้ายแรงแห่งละเมิด แม้โจทก์จะมีค่านำสืบค่าเสียหายไว้ มีคำพิพากษาภาค
ฎีกาวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐาน คือ :

ในคดีฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดนั้น เป็นหน้าที่ของโจทก์จะต้อง
นำสืบว่าค่าเสียหายไปจริงตามฟ้อง มิฉะนั้นศาลจะกะให้ตามสมควร (คำพิพากษา
ศาลฎีกาที่ ๙๐๕/๒๔๕๐) ; คำสันนิษฐานแทนเพื่อละเมิดนั้นแม้โจทก์นำสืบไม่ได้ว่า
เสียหายเท่าใดแน่ ศาลอาจกำหนดให้ค่าตามสมควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรง
แห่งละเมิด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๘/๒๔๕๗)

(๒) วิธีพิสูจน์และวิธีกำหนดค่าเสียหายทางศีลธรรม

ปัญหาที่สำคัญก็คือโจทก์จะพิสูจน์ได้อย่างไร และด้วยวิธีใดว่าค่าเสียหาย
ทางศีลธรรมควรจะเป็นจำนวนดังที่โจทก์ฟ้องเรียกหรือในกรณีที่ศาลเป็นผู้กำหนด
ค่าเสียหาย ศาลจะมีวิธีกำหนดได้อย่างไรว่า โจทก์ควรได้รับค่าเสียหายทาง
ศีลธรรมเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นบาท.

ยอมเป็นที่ประจักษ์กันอยู่แล้วว่า ความเสียหายทางศีลธรรมนั้น เป็น
ความเสียหายคอสิทธินอกกองทรัพย์สิน อยู่ในประเภท "ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่
เป็นตัวเงิน" จึงเป็นกรณีซึ่งยากที่จะพิสูจน์ความเสียหายและกำหนดค่าเสียหาย ดังจะ
เห็นได้จากคำกล่าวของ Earl of Halburry ที่ว่า :

"เราจะวัดความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานเป็นจำนวนเงินได้อย่างไร
ใครจะแนะนำได้ว่า ควรใช้วิธีการกำหนดทางคณิตศาสตร์อย่างไร จึงจะได้
จำนวนเงินที่จะทดแทนความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานที่บุคคลได้รับ เนื่องจากการ
กระทำละเมิดของบุคคลอื่น ประสบจากอุบัติเหตุ อย่างไรก็ตามก็ถือกฎหมายที่กำหนด
ให้ต้องมีการชดเชย"^๔

โดยหลักกฎหมายอังกฤษนั้น ในกรณีที่ความเสียหายไม่สามารถคำนวณ
เป็นตัวเงินได้ โจทก์จะได้รับการชดเชยที่เป็นธรรม โดยอาศัยการเปรียบเทียบ
กับการชดเชยในคดีก่อนที่มีความเสียหายพอจะเปรียบเทียบกันได้^๕

เมื่อความเสียหายทางศีลธรรมเป็นสิ่งที่ยากต่อการพิสูจน์ เพราะในบาง
ครั้งราคาเป็นตัวเงินได้เช่นนี้ การพิสูจน์ค่าเสียหายทางศีลธรรมจึงเป็นเรื่องยาก
ลำบาก แต่ตามบทบัญญัติของกฎหมายไทยนั้น ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๔ วรรคแรก
ก็มีหลักเกณฑ์ข้อที่จะอาศัยเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ ๒ ประการ คือ^๖

- ก. พุทธการณแห่งละเมิด และ
- ข. ความร้ายแรงแห่งการละเมิด

ดังจะได้อธิบายเป็นลำดับไป คือ :

(ก) พุทธการณแห่งละเมิด หมายถึงสิ่งแวดลอมและสถานการณ
ต่าง ๆ เช่น ฐานะส่วนตัวและทางสังคมของผู้เสียหาย ผู้เสียหายยินยอมหรือมีส่วน
รวมในการกระทำผิดหรือไม่ ผู้กระทำละเมิดใดกระทำด้วยตนเองหรือเป็นแกเพียง
ผู้รวมมือในการทำละเมิด เป็นต้น

^๔ David A McI. Kemp, Margaret Sylvia Kemp, The Quantum of Damages, Volume I (London: Sweet & Maxwell, 1961), p.2.

^๕ Ibid.

^๖ วารุ วิทยานนท์, เรื่องเดิม, หน้า ๒๑๒.

(ข) ความร้ายแรงแห่งการละเมิด แยกพิจารณาออกได้เป็น ๒ กรณี

๑. ถ้าผู้กระทำละเมิดใดกระทำโดยจงใจ ศาลย่อมกำหนดให้ค่าเสียหายให้สูงกว่าการกระทำโดยประมาทเดินเลย

๒. ในกรณีกระทำโดยประมาทเดินเลย ศาลจะพิจารณาดังว่าเป็นการประมาทเดินเลยอย่างร้ายแรง อย่างธรรมดาหรืออย่างอ่อน ความประมาทเดินเลยอย่างร้ายแรงและอย่างธรรมดานั้นพอจะแยกความแตกต่างคือได้ ความประมาทเดินเลยอย่างร้ายแรงนั้นเกือบเท่ากับจงใจ เพราะนิควิสัยของบุคคลธรรมดาจะทำกัน แต่ความประมาทเดินเลยอย่างธรรมดาหรืออย่างอ่อนนั้นเป็นเพียงแต่ปราศจากความระมัดระวังเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ ในการพิสูจน์ค่าเสียหายทางศีลธรรม โจทก์จึงต้องนำสืบถึงพฤติการณ์แห่งคดี และพิสูจน์ให้ศาลเห็นความร้ายแรงแห่งละเมิดว่า โจทก์สมควรที่จะได้รับค่าเสียหายเต็มตามฟ้อง เช่น กรณีหญิงหนึ่งถูกชายกล่าวสับประมาทในที่ชุมนุมชนว่า เป็นผู้หญิงหากินชั้นสูง ยอมถือใจว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของหญิงนั้น ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^๑ หญิงนั้นยอมฟ้องเรียกค่าเสียหายทางศีลธรรม หรือค่าเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ โดยนัยแห่งมาตรา ๔๓๘ วรรค ๒ ซึ่งจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนมีฐานะทางครอบครัวและทางสังคมดี เป็นที่นับหน้าถือตาของคนทั่วไป มีชื่อเสียงเกียรติคุณเป็นที่ปรากฏ การที่ถูกสับประมาทเช่นนี้ทำให้ได้รับความเสียหายร้ายแรงมาก ฐานะทางสังคมยอมเสียไป ชื่อเสียงและเกียรติคุณเสื่อมเสียลง ได้รับความอับอายขายหน้าและทุกขุทรมานใจอย่างสาหัส สมควรที่ศาลจะพิจารณาให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายทางศีลธรรมให้

^๑ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๔/๒๔๘๘ วินิจฉัยว่ากฎหมายรับรองว่าบุคคลมีสิทธิที่จะไม่ให้ใครมาด่า การที่จำเลยด่าโจทก์ จึงเป็นการเสียหายต่อสิทธิของโจทก์ และเป็นการละเมิดตามมาตรา ๔๒๐.

แก้โจทก์อย่างสูงตามที่โจทก์ขอมา ในกรณีเช่นนี้ไคมีนักกฎหมายท่านหนึ่งกล่าวไว้
อย่างน่าฟังว่า :

"เมื่อใดค้ำหนึ่งถึงว่า สิ่งที่สุดสูญหายไปหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจนไม่
อาจจะเรียกคืนกลับมาได้นั้น หากมีการปล่อยปละละเลยมิได้มีการชดเชยค่าทำขวัญ
ให้กับผู้เสียหายเลย ความว่าเหวเปลาเปเลียวหรือเสียใจอย่างสุดซึ้ง ย่อมบังเกิด
แก่ผู้เสียหายตลอดไป แต่หากจะได้มีการชดเชยค่าทำขวัญ ในจำนวนเงินที่พอสมควร
แก่ความเสียหาย แม้ว่าสิ่งที่ได้รับนั้นจะไม่เท่าเทียมกับสิ่งที่เสียไป ก็ยังดีกว่าที่มีได้
มีการทดแทนความเสียหายเลย เพราะอย่างน้อยที่สุด ผู้เสียหายถ้าเป็นหญิงสาวก็
ย่อมได้รับความอบอุ่นใจที่ว่า แม้เราจะถูกกระทำละเมิด ก็ยังได้รับความเหลียว
แลจากสังคมมนุษย์ และก็ยังได้รับความคุ้มครองและเอ็นดูจากกฎหมายเสมอ" ๘

(๓) คุณพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายทางศีลธรรม

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ค่าเสียหายทางศีลธรรมนั้นเป็นค่าเสียหายทาง
จิตใจซึ่งไม่อาจคำนวณเป็นตัวเงินได้ ดังนั้นการที่โจทก์ขอมาในฟ้องและพิสูจนว่าตน
ควรจะได้รับค่าเสียหายทางศีลธรรมเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นบาท ก็เป็นเพียงการกะ
ประมาณเงินจำนวนหนึ่งขึ้นมา โดยอาศัยพฤติการณ์แห่งคดีและความร้ายแรงแห่งละ
เมิดเป็นแนวทางกำหนดค่าเสียหายทางศีลธรรม ๙ แต่จะให้โจทก์ยืนยันว่าตนเสีย
หายเป็นเงินจำนวนเท่านั้นเท่านี้จริงแท้แน่นอน ย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้ ในกรณี
นี้ต้องให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายว่าควรเป็นสักเท่าใด ที่โจทก์ขอมา
เป็นจำนวนเงินที่พอสมควรกับพฤติการณ์แห่งคดีและความร้ายแรงแห่งละเมิดหรือไม่

๘ มารุค บุนนาค, บัญหาและคำเฉลยเรื่อง "ค่าเสียหายในกรณีละเมิด",
บทบัญญัติคดี, เล่ม ๒๐ ตอน ๒ (เมษายน ๒๕๐๕), หน้า ๓๕๕.

๙ จิตติ ทิงศกทิพย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยพิทยา, ๒๕๐๓), หน้า ๕๕๕.

ควายเหตุนั้นเองศาลจึงมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายให้สูงกว่าที่โจทก์ได้รับความเสียหายนั้นได้ เพราะความเสียหายทางศีลธรรมมิใช่ความเสียหายทางวัตถุซึ่งเป็นสิ่งตายตัว การให้ค่าเสียหายทางศีลธรรมจึงมิใช่เป็นการตอบแทนกันทางการเงินแต่เพียงอย่างเดียว หากเป็นการเยียวยากันในทางจิตใจควาย ฉะนั้นผู้เสียหายจึงเห็นว่าศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายทางศีลธรรมให้สูงกว่าที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายได้ ซึ่งกรณีเช่นนี้มีใช่เป็นการลงโทษผู้ละเมิดในทางแพ่ง แต่เป็นการกำหนดค่าเสียหายให้เป็นพิเศษเพื่อเยียวยาความเสียหายทางจิตใจของผู้เสียหายให้ผู้เสียหายได้รับความอบอุ่นใจว่า ศาลเห็นใจในบาปเคราะห์ที่เกิดขึ้นแก่ตัวผู้เสียหายนั่นเอง

ตัวอย่างเช่น :

จำเลยอุทธรณ์คดีไปเพื่อการรอนาจาร เมื่อถูกฟ้องยังรู้สึกว่าการหมิ่นสมักรใจกับจำเลยเป็นการทวีความเสียหาย ศาลกำหนดค่าเสียหายให้สมกับความบอบช้ำระกำใจเป็นเยี่ยงอย่างได้ ขอแต่มิให้เหลือเกินไปเท่านั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๖/๒๔๙๕) จำเลยทำลายครวและทองนำ โจทก์ใช้สิ่งเหล่านั้นไม่ได้ตามปกติขาดความสุขตามปกติ ศาลให้ค่าเสียหายสูงกว่าราคารถยนต์ที่ถูกทำลายตามที่เห็นสมควร (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๙, ๑๖๑๘/๒๕๐๐) ; ทำให้ฮวงซุ่ยเสียหายขาดการเช่าไหว นอกจากราคารถยนต์แล้วยังคำนวณค่าเสียหายตามพฤติการณ์แห่งความร้ายแรงแห่งละเมิดอีกด้วย โดยให้ตามราคารถยนต์ที่สูงกว่าธรรมดาสำหรับโจทก์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๖/๒๔๙๖)

กรณีดังกล่าวข้างต้นท่านผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งทางกฎหมายท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า :

"ที่ที่ให้ค่าเสียหายเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างต่อไปนั้น คล้ายกับเป็นการลงโทษซึ่งมิใช่หลักการให้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายเท่านั้น แต่ความจริงนั้นแม้จะเรียกว่าค่าเสียหายเป็นเยี่ยงอย่าง เช่น exemplary damages ตามกฎหมายอังกฤษ ความจริงก็เป็นแต่ชดเชยความเสียหายทางจิตใจควายเท่านั้น" ๑๐

๑๐ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕๙

เกี่ยวกับการพิจารณาเสียหายทางศีลธรรมนั้น ได้มีแนวบรรทัดฐานแห่ง
คำพิพากษาศาลฎีกาหลายเรื่อง คือ :

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๓/๒๕๕๕ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเตะโจทก์
จนสลบ และมีปากแผลสาหัส โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ค่าใช้จ่ายซึ่งโจทก์ได้เสียไป (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๔๔๔)
๒. ค่าเสียหายทดแทนที่โจทก์ไม่สามารถทำกรงาน (ประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๕)
๓. ค่าเสียหายทางศีลธรรม (มาตรา ๔๔๖)

สำหรับค่าเสียหายประเภทที่ ๓ ศาลวินิจฉัยว่า ได้ความจาก
หมอมหลวงเศอ ผู้รักษาโจทก์ว่า กระดูกระหว่างตากับคั้งจมูกโจทก์แตก
มีแผลเป็นโตตาขวา ขากรรไกรเคลื่อน อ้าปากไม่ได้เต็มที่ ขากรรไกรจะ
เป็นอยู่เช่นนี้เรื่อยไปจนกว่าจะได้ทำการผ่าตัดใหม่ การอ้าปากไม่ได้เต็มที่เช่นนี้
ศาลเห็นว่ายอมเสียสุขภาพหลายประการ เช่น บริโภคอาหารไม่ได้เป็นปกติ
สมควรให้ค่าทดแทนเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๐/๒๕๐๒ โจทก์ถูกรถจำเลยชนขาหัก
 ต้องรับการผ่าตัด เอาเหล็กยึดกระดูกใส่ไว้ในขา หลังจากนั้นต้องไข่ม้วน
 และมีคนพุงอยู่ ๓ - ๔ เดือน ต่อจากนั้นก็ไข่ม้วนตัวเองอีก ๓ - ๔ เดือน
 โจทก์ต้องเจ็บป่วยรับทุกข์ทรมานอยู่ถึง ๑ ปี นอกจากนั้นโจทก์ยังได้รับอันตราย
 เกี่ยวกับสมองอีก เพราะทำให้ปวดศีรษะอยู่เสมอ ความจำก็เสื่อมลง การศึกษา
 ก็เลวลง โจทก์เคยหารายได้พิเศษจากการสอนภาษาอังกฤษเดือนละ ๕๐๐ บาท
 ก็ทำไม่ได้ นับว่าโจทก์ได้เสียหายแก่ร่างกายและสมอง ถือว่าเป็นพฤติการณ์
 ร้ายแรงอยู่ ที่ศาลกำหนดให้โจทก์ได้รับชดเชยค่าเสียหาย ๒๐,๐๐๐ บาท
 เป็นการสมควรแล้ว

คำพิพากษาศาลแพ่ง หมายเลขคำที่ ๔๐๑๘, ๔๐๓๓/๒๕๐๔,
 แกลงที่ ๓๔๐๑, ๓๔๐๒/๒๕๐๖

...ค่าเสียหายความสามารถในการทำงานเนื่องจากนิ้วมือขวาพิการไป
 ตลอดชีวิตและข้อโครงหัก ๔ ข้อ ได้ความว่า นิ้วนางมือขวาของโจทก์กระดูกขาด
 ปลายนิ้วตองถูกตัดทิ้ง ๒ ข้อ เป็นเหตุให้นิ้วควน และมือขวาพิการตลอดไปรวม
 ๓ นิ้ว โจทก์ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้าง และขายเครื่องก่อสร้าง ทั้งรับ
 ออกแบบแปลนด้วย จะต้องไปคุมงานเมื่อรับเหมาก่อสร้างไว้ โจทก์เบิกความว่าเกิด

เหตุแล้ว ทำงานไม่ได้คงเดิม เห็นใจความพิการของนิ้วมือเช่นนั้นยอมทำให้
ความสามารถในการทำงานของโจทกบกพร่องเสียไปได้ และการใช้มือขวาให้ดี
เหมือนเดิมไม่ได้อีก ใ้ชื่อว่าเป็นการสูญเสียส่วนสำคัญในชีวิตส่วนหนึ่ง ประกอบ
ทั้งโจทกต้องเสียเวลารักษาตัวอยู่เป็นเวลาแรมเดือน นับว่าความทุกข์ทรมานจาก
บาดแผลใดก่อให้เกิดความเสียหายแก่สุขภาพและอนามัยของโจทกอย่างร้ายแรงควย
ศาลเห็นควรกำหนดค่าเสียหายให้โจทกในข้อนี้เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ว่าพอ
สมควรแก่พฤติการณ์แล้ว...

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๗/๒๕๑๔ (ประชุมใหญ่)

กรณีละเมิดที่เป็นเหตุให้เศร้าโศกเสียใจ และผิดหวังประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มิได้บัญญัติไว้ให้เรียกค่าสินไหมทดแทนใดแม้จะเป็นบิดาตามกฎหมาย
หรือไม่ก็ตาม

บุตรที่ขอมควยกฎหมายเท่านั้น มีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดา
มารดา

การเป็นบุตรขอมควยกฎหมายในกรณีที่มีบิดามารดาสมรสกันภายหลัง
ยอมมีตนนับแต่วันสมรส

โจทกฟ้องคดีนี้ในฐานะเป็นทายาทผู้รับมรดกจากผู้ตาย แต่เมื่อปรากฏ
ว่าโจทกมิใช่บิดาโดยขอมควยกฎหมายของผู้ตาย อำนาจฟ้องของโจทกก็ไม่มี และ
คำร้องขอเข้ามาเป็นโจทกส่วนของมารดาผู้ตาย จึงเป็นอันตกไปควย

ผู้เป็นทายาทของผู้ตายเท่านั้นที่มีสิทธิเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทน
เกี่ยวกับค่าปลงศพตาม มาตรา ๔๔๓ วรรค ๑ จากผู้ที่กระทำละเมิดทำให้เจ้า
มรดกถึงแก่ความตาย